

ČLOVĚK A UMĚLÁ INTELIGENCE

Zdeněk Pospíšil

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Zdeněk Pospíšil

ČLOVĚK
A UMĚLÁ
INTELIGENCE

Zdeněk Pospíšil

ČLOVĚK
A UMĚLÁ
INTELIGENCE

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

© Zdeněk Pospíšil, 2024

Illustrations © Josef Velčovský, 2024

Cover art © Lumír Kaděra, 2024

Czech edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2024

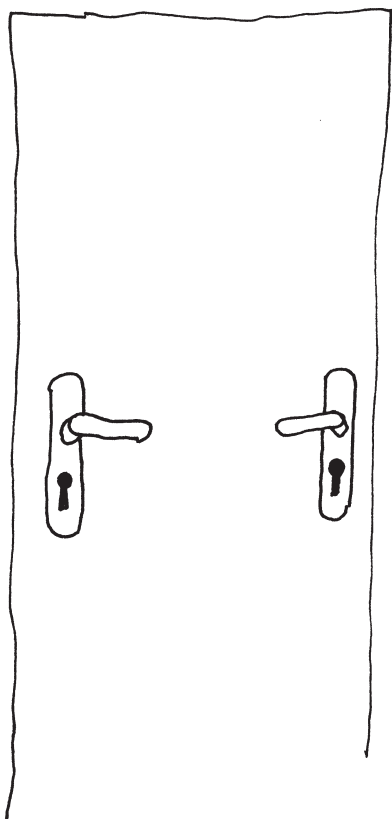
ISBN 978-80-278-0214-2 (print)

ISBN 978-80-278-1506-7 (ePub)

ISBN 978-80-278-1507-4 (mobi)

ISBN 978-80-278-1508-1 (pdf)

*Podívejme se na umělou inteligenci
jako možný krok další evoluce*

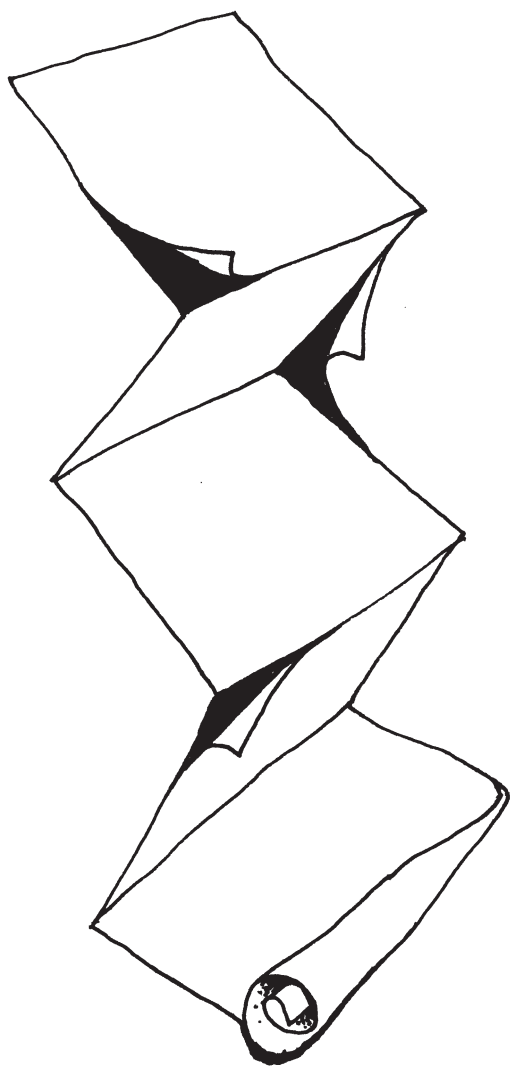
Pokrok

Udělalí jsme velký krok,
propast čeká před námi,
všude vidím samý pokrok,
než vstoupíme do jámy.

Velká věc je tahle změna,
zblízka nebo zdáli,
časem bude pochopená,
vždy has, co tě pálí!

Je-li vývoj taky pokrok,
budoucnost to posoudí,
postoupíme aspoň o krok,
máme zítřka podhoubí.

V politice princip není,
symbol ztratil logiku,
a člověka čeká klení,
jak míváme ve zvyku.

Termín „umělá inteligence“

Termín „umělá inteligence“ se natolik vžil a rozšířil, že se stal předmětem odborných statí i běžné komunikace. Původně v polovině 20. století byl v Americe zejména hledáním vhodného marketingového výrazu, který by oslovil veřejnost a pochopitelně přinesl žádoucí ekonomický efekt. Technicky mělo využívání AI (umělé inteligence) vést k osvobození člověka od stereotypních nebo monotónních prací, kdy činnosti lidí mohou vykonávat naprogramované stroje.

Jak bylo uvedeno, marketingový a dnes užívaný termín „umělá inteligence“ nevystihuje zcela podstatu pojmu. Postihuje sice to, že na počátku stál člověk, ale nepředpokládá její další vývoj nezávislý na lidech a vznik neuronové sítě, potažmo i samostatné inteligence. Opět se ukázalo, že lidem činí problém dopad minulých kroků a predikce budoucnosti. Možná i to, že člověk může průběh evoluce sice ovlivnit, ale ne zvrátit.

Intelligence subjektu se vyznačuje schopností řešit „samostatně“ bez vnějšího zásahu různé úkoly a situace. Umělá inteligence v některých směrech předčí člověka, (a) nebo bude jiná než lidská.

Zřejmě bude nutné i přehodnotit pohled lidí na kreativitu a fantazii. Ty mohou mít i jinou podobu, než nyní předpokládáme.

S technickým a technologickým vývojem a masovostí užití získává umělá inteligence i ekonomický rozměr. Lidská práce se stává dražší (většinou i méně přesnou) než užití techniky. Ekonomiku proto můžeme označit za hlavní příčinu pronikání umělé inteligence do života lidí. A také strachu, že bude jejich práce nahrazena a vykonávána umělou inteligencí. Není od věci položit si jednoduchou otázku – jde člověku zpravidla v první řadě o práci, nebo o příjem, který z ní pramení, a jeho směnu za jiné komody. Můžeme tedy říci, že v zásadě vystupuje do popředí princip rozdělování vznikajícího bohatství.

Pronikání umělé inteligence do života lidí nastoluje zejména následující otázky. Přemýšlíme o tom, jestli je její vývoj možné chápat jako zdolávání technických a technologických schodů, nebo zda probíhá kontinuálně. Pokud by platilo, že její vývoj probíhá tak, že vystoupíme na schod, který představuje aktuálně užívaná technika a technologie, znamená zvládnutí dalšího schodu užití jiných a sofistikovanějších způsobů.

Jistého skoku v technologii. Pokud uvažujeme o kontinuálním vývoji umělé inteligence, předpokládáme i kontinuální vývoj technologií. Závažnou se jeví replikace (respektive její známá nedokonalost – mutace, chcete-li příčina evoluce) obecné AI. Již dnes můžeme vidět, že je schopna – bez vnějších vlivů (zásahů člověka) – programovat své další užití. Hledáme odpověď na otázku „rozšířené replikace“ (evoluce?) umělé inteligence a jejích důsledků pro člověka.

Jak plyne z následujícího textu, setkáváme se s mnoha otázkami a na řadu z nich hledáme teprve odpověď. Bývá zjednodušena. Optimisticky proto, aby se dosáhlo přiblížení mnohdy složité otázky a její všestrannější chápání. Neměla by ale obsahovat tvrzení, jehož cílem je manipulace s podstatou problému. Jejím neskromným cílem je však vzbuzovat touhu po dalším poznání a hledání svého místa v evoluci.

To, co člověka obklopuje, a virtuální realita

Vztah skutečnosti a virtuální reality má mnoho poloh, jejichž vývoj dnes neskončil, a pouze předpokládáme nebo tušíme, kam by se mohl

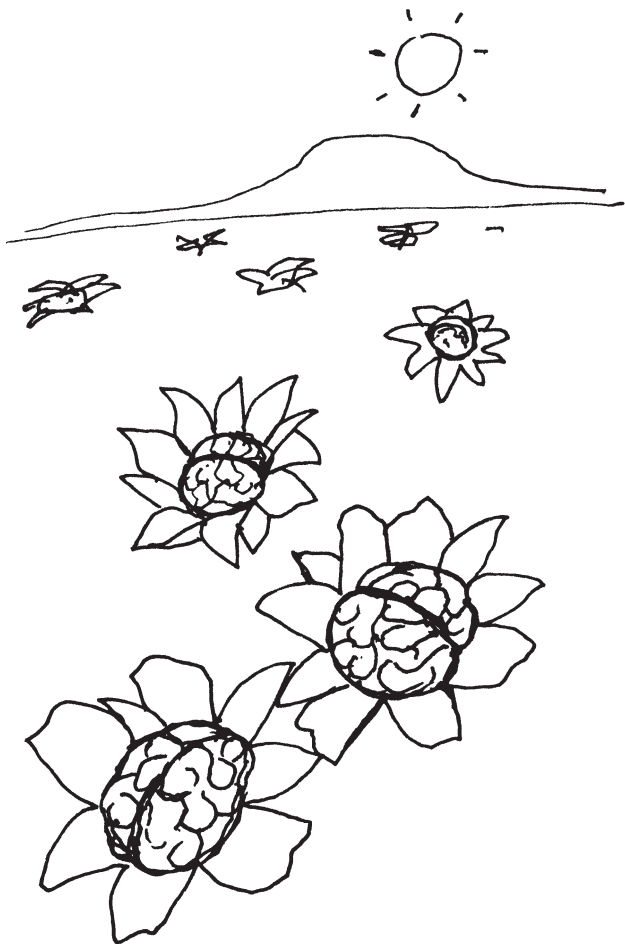
ubírat. V dějinách filozofie je různě identifikováno myšlení člověka, jeho postavení ve světě i skutečnost, která ho obklopuje. Aniž bych popíral realitu myšlenek, nezpochybňuji ani existenci okolního světa. Dokonce ani pohled umělé inteligence na člověka. Tento „úhel“ se stal jedním z podnětů i pro následující úvahy.

Skutečnost a virtuální realita jsou různě vnímány a najdeme řadu filozofů a jejich škol, které vyvracejí nebo dokumentují předchozí tvrzení. Uživatelé, kteří se chtějí s těmito koncepcemi seznámit, mají k dispozici řadu textů, jež to umožňují.

Z hlediska současného poznání můžeme říci, že počet a omezenost smyslů člověka mnohdy determinuje naše vnímání skutečnosti, tedy bytí a poznání lidí. V tomto smyslu se jedná o ontologický i gnoseologický problém existence člověka v dané době. Hloubka pronikání do mikrostruktur našeho světa a makrostruktur vesmíru ovlivňuje naše poznání a formulaci hypotéz, teorií i působnost uznávaných zákonů.

1Q
107

Vidíme, že existují skutečnosti, které člověk nevnímá pro jejich nedostatečnou intenzitu (nebo svou malou citlivost). Přesto ho obklopují – magnetismus, gravitace, elektrické a další vlny a tak dále. Lidé však vynalézají technické prostředky, které identifikaci umožňují a dokazují, že svět je pestřejší, než ho běžně vnímáme. Snaží se prostřednictvím techniky a technologie „rozšířit“ hranice smyslů člověka i nedostatečnost jejich počtu.

Tedy i vnímání skutečnosti a virtuality. Za existující není považovaná pouze vnímaná realita a neplatí již okřídlené rčení empiriků – co nebylo ve smyslech, nemůže být v rozumu. Uvědomujeme si, že vnímáme a interpretujeme pouze část skutečnosti. Pro další identifikaci nejsou důležité jen empiricky lidskými smysly vnímané, ale i technickými prostředky a myšlením člověka verifikované poznatky, které se stávají součástí skutečnosti. Někteří dokonce vědí, že vize a fantazie se mohou v budoucnosti potvrdit, iluze nikoliv.

Vize se v řadě případů (aktuálně) nepotvrdí, protože „není dost síly“ k jejímu prosazení nebo zemře její nositel (Leonardo da Vinci). Iluze se od vize liší chybnou nadějí v uskutečnění nebo ve

vědomí naivně očekávanou představou reálnosti. Sem můžeme zařadit nejen kouzelnické triky a využití moderních technologií k vytváření pocitu skutečnosti, ale i existenci různých falešných videí (deepfake) k ovlivňování vědomí člověka.

Otázka tedy zní, kdy virtuální realitou rozvíjíme vizi a fantazii člověka, nebo kdy vytváříme věrohodnou iluzi, kterou lidé či umělá inteligence používají pro dosažení svého cíle. Vzniká tak nejen obtížná otázka pro filozofy, ale zejména pro vědomí v tomto oboru negraduovaného člověka, chcete-li i pro další politický vývoj planety.

S jistým zjednodušením lze říci, že text předpokládá existenci naší planety i vesmíru nezávislé na představách lidí. Není však popřením vnímání role hypotézy, teorie, vize a fantazie člověka. (Ontologický a gnoseologický pohled na člověka a okolí, chcete-li na bytí a poznání.)

Z tohoto hlediska není podstatné, zda život byl na naši planetu „zanesen“ z vesmíru, či vznikl shodou příznivých okolností na Zemi. V souladu s Darwinem vycházím z toho, že další evoluce probíhá na této planetě.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Člověk a umělá inteligence.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.